

RAPORTY, INFORMACJE I WSPOMNIENIA

KRYZYS MIGRACYJNY W EUROPIE A POLSKA POLITYKA IMIGRACYJNA

ANITA ADAMCZYK

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Celem artykułu jest próba przedstawienia kształtowania się polityki imigracyjnej Polski pod wpływem kryzysu migracyjnego w UE. Analizie poddane zostały polityka imigracyjna UE oraz działania zmierzające do rozwiązania kryzysu imigracyjnego. W artykule postawiono tezę, że polityka imigracyjna polskiego rządu po październiku 2015 roku skupiła się na zachowaniu przede wszystkim bezpieczeństwa Polaków i kontestacji decyzji w sprawie relokacji uchodźców. W celu jej udowodnienia analizie poddano zmiany prawne, instytucjonalne i aktywność na forum międzynarodowym.

Słowa kluczowe: imigranci, uchodźcy, kryzys imigracyjny, relokacja, polska polityka imigracyjna

MIGRATION CRISIS IN EUROPE AND POLISH IMMIGRATION POLICY

The purpose of this article is an attempt to present Poland's immigration policy in the context of the migration crisis in the EU. The author analyses both the EU immigration policy and its efforts aimed at solving the crisis. The main thesis in this article states that the immigration policy realized by the Polish government (after October 2015) has been primarily focused on preserving the safety of the Polish people and on the contestation of the decision to relocate the refugees. In order to prove this thesis, the following issues have been analysed: legal changes, institutional changes, and the activity in the international forum.

Keywords: immigrants, refugees, immigration crisis, relocation, Polish immigration policy

Kryzys migracyjny w Europie jest kolejnym czynnikiem destabilizującym proces integracji europejskiej i osłabiającym UE na arenie międzynarodowej (po kryzysie finansowym i decyzji obywateli Wielkiej Brytanii o opuszczeniu UE). Został on zaliczony do najistotniejszych wydarzeń międzynarodowych mających wpływ na politykę i społeczeństwa państw członkowskich UE oraz uznany przez światowych ekspertów Forum Ekonomicznego za najważniejsze wyzwanie stojące przed światem w ciągu najbliższych 18 miesięcy¹. Z kolei na liście prawdopodobnych zagrożeń globalnych w 2016 roku migracje uplasowały się na pierwszym miejscu (pierwszy raz od 2007 roku)².

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie polityki imigracyjnej polskiego rządu po wyborach parlamentarnych w październiku 2015 roku w kontekście kryzysu migracyjnego. Przyjęcie początkowej cezury czasowej ma związek z tym, iż na przedstawicieli rządu „Prawa i Sprawiedliwości” spadł obowiązek realizacji polityki wobec imigrantów przyjętej na forum UE w 2015 roku. W artykule postawiono tezę, że polityka imigracyjna polskiego rządu po październiku 2015 roku skupiła się na zachowaniu przede wszystkim bezpieczeństwa Polaków i kontestacji decyzji w sprawie relokacji uchodźców. Badając powyższą problematykę, zasadne wydaje się postawienie kilku pytań badawczych: jakie rozmiary osiągnęła imigracja do państw UE? jakie decyzje podjęto na poziomie UE w celu rozwiązania napływu imigrantów? jakie były cele polskiej polityki imigracyjnej? jakie decyzje i działania podejmował polski rząd w obliczu powstałego kryzysu? Interdyscyplinarne podejście do badanego zjawiska wymusiło zastosowanie różnych metod badawczych, w tym metody instytucjonalno-prawnej, decyzyjnej i komparatystycznej.

W 2015 roku, w ocenie agencji FRONTEX, dotarło nielegalnie na teren UE 1,83 mln osób³. Był to wynik ponad 4 razy większy niż rok wcześniej. Cudzoziemcy zmierzali przede wszystkim do Niemiec, Wielkiej Brytanii i państw skandynawskich. Wzrost liczby osób aplikujących o status uchodźcy w państwach UE zauważalny był już od 2012 roku. Przyrost ten do końca 2013 roku nie był jednak tak spektakularny jak z 2014 na 2015 rok. Wówczas liczba wnioskujących wzrosła z 627 780 do 1 255 640 osób. W 2015 roku najwięcej wniosków o status uchodźcy złożono w Niemczech (35%), na Węgrzech (14%) i w Szwecji

¹ *The Global Risks Report 2016. 11th Edition*, World Economic Forum 2016, Geneva, s. 13, http://www3.weforum.org/docs/GRR/WEF_GRR16.pdf [data dostępu: 6.03.2016].

² *Ibidem*, s. 11.

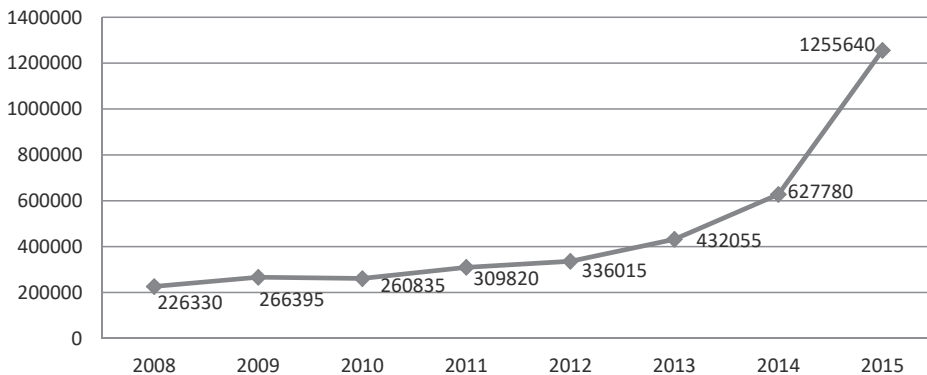
³ Jedna osoba mogła przekraczać granicę więcej niż jeden raz, zob. *Greece and Italy continued to face unprecedented number of migrants in December*, <http://frontex.europa.eu/news/greece-and-italy-continued-to-face-unprecedented-number-of-migrants-in-december-0BbBRd>, 2.02.2016 [data dostępu: 20.02.2016].

(12%)⁴. Najczęściej o ochronę ubiegali się obywatele Syrii (362 775 osób, co stanowiło 29% wszystkich wnioskodawców), Afganistanu (178 230 osób – 14%) i Iraku (121 535 osób – 10%)⁵.

Z kolei w pierwszych dwóch kwartałach 2016 roku wnioski o ochronę złożyło 592 800 cudzoziemców. Ponownie największym zainteresowaniem ze strony potencjalnych uchodźców cieszyły się Niemcy (61%), a później Włochy (9%) i Francja (6%)⁶. Skład narodowy wnioskodawców w badanym okresie 2016 roku nie zmienił się i nadal dominowali Syryjczycy (30%), Afgańczycy (16%) i Irakijczycy (11%)⁷.

Wykres nr 1

Osoby aplikujące pierwszy raz o status uchodźcy w państwach UE
w latach 2008–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Asylum and new asylum applicants – annual aggregated data*, Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&pcode=tps00191&language=en> [data dostępu: 6.03.2016]; *Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015. Syrians, Afghans and Iraqis: top citizenship*, Eurostat news release, nr 44/2016, 4 March 2016, Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6> [data dostępu: 6.03.2016].

⁴ *Asylum in the EU Member States. Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015*, Eurostat news release, nr 22/2016 – 4 March 2016, s. 2.

⁵ *Ibidem*, s. 3.

⁶ *Asylum in the EU Member States. Number of first time asylum seekers slightly up to almost 306000 in the second quarter of 2016*, Eurostat news release, nr 181/2016 – 22 September 2016, s. 2.

⁷ *Ibidem*, s. 3.

Unia Europejska, jak pokazały wydarzenia związane z napływem imigrantów, nie ma sprawnie działającej polityki migracyjnej. Jej podstawą prawną są artykuły 79. i 80. *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*⁸. W pierwszym z nich ujęto, iż celem wspólnej polityki migracyjnej są: skuteczne zarządzanie przepływami migracyjnymi, sprawiedliwe traktowanie obywateli państw trzecich o uregulowanym statusie pobytu, zapobieganie nielegalnej imigracji i handlowi ludźmi. Realizacja założeń tej polityki, zgodnie z art. 80., opiera się na zasadzie „solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności między Państwami Członkowskimi, w tym również na płaszczyźnie finansowej”⁹. Przepis ten w obliczu napływu imigrantów w 2015 roku był podstawą domagania się solidarności w sprawie ich podziału między państwa członkowskie UE.

W obliczu wyzwań, jakie niósł za sobą napływ uchodźców do UE, podjęto szereg inicjatyw mających na celu rozwiązanie tego problemu. Wśród nich znalazły się między innymi przesiedlenia, relokacja i powroty nielegalnych przybyszów. W związku z narastającym kryzysem migracyjnym w UE opracowano 10-punktowy plan, będący odpowiedzią na pogłębiający się kryzys¹⁰ oraz przygotowano Europejski Program Przesiedleń¹¹ i Europejski Program w zakresie Migracji¹². Ostatni z nich związany był z pomocą państwom najbardziej narażonym na napływ nielegalnych imigrantów szukających w UE schronienia, ale także z przesiedleniem ich z tych państw (Włoch, Grecji, a potem Węgier). W załączniku do tego dokumentu określono kryteria podziału uchodźców między państwami członkowskimi oraz poinformowano o podjęciu działań na rzecz przyjęcia Europejskiego Programu Przesiedleń dla 20 000 osób.

W maju 2015 roku Komisja Europejska przyjęła pierwsze konkretne rozwiązania w ramach Europejskiego Programu w zakresie Migracji¹³. Na podstawie decyzji Komisji Europejskiej z dnia 27 maja 2015 roku uzgodniono relokację

⁸ Wersje skonsolidowane *Traktatu o Unii Europejskiej* i *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, Dz. Urz. UE C 2012.326.1.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Ten point action plan on migration*, Luxembourg: Joint Foreign and Home Affairs Council, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4813_en.htm [data dostępu: 1.05.2016].

¹¹ Zalecenie Komisji Europejskiej nr 2015/914 z dnia 8 czerwca 2015 r. dotyczące europejskiego programu przesiedleń, Dz. Urz. UE L 2015.148.32.

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. *Europejski program w zakresie migracji*, Bruksela, 13.05.2015 r., http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/background-information/docs/communication_on_the_european_agenda_on_migration_pl.pdf [data dostępu: 2.05.2016].

¹³ *Postęp w realizacji unijnego programu w zakresie migracji*, Bruksela 27.05.2015 r., http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5039_pl.htm [data dostępu: 8.02.2016].

łącznie 40 000 przybyszów z Grecji i Włoch oraz objęcie przesiedleniami spoza UE 20 000 osób w ciągu dwóch lat. W ramach dokonanego podziału do Polski miało być relokowanych łącznie 2 659 napływających uchodźców i 962 przesiedleńców (wcześniej przybyłych)¹⁴. Kolejne działania w sprawie rozwiązania kryzysu podjęto w lipcu i wrześniu 2015 roku.

W pierwszym wskazanym okresie wyrażono zgodę (w drodze konsensusu) na wprowadzenie czasowych i wyjątkowych mechanizmów relokacji osób „wyraźnie potrzebujących ochrony międzynarodowej” z Grecji i Włoch¹⁵. Na początku zaplanowano relokację 32 256 osób w ciągu dwóch lat. Decyzję w sprawie pozostałych 7 744 uchodźców ministrowie zobowiązali się podjąć do grudnia 2015 roku. Państwa członkowskie porozumiały się także w sprawie przesiedlenia 22 504 osób potrzebujących ochrony międzynarodowej. Z kolei 9 września Komisja Europejska złożyła propozycję drugiego pakietu środków mających rozwiązać powstały kryzys. W ramach tego projektu uzgodniono relokację w sytuacjach nadzwyczajnych 120 000 osób „wyraźnie potrzebujących ochrony międzynarodowej” z Włoch, Grecji i Węgier¹⁶. Ta decyzja zobligowała Polskę do przyjęcia 9 287 osób relokowanych z ww. państw¹⁷. W tym samym miesiącu na mocy decyzji z dnia 22 września 2015 roku nasz kraj został zobowiązany do relokacji z Włoch i Grecji 5 082 uchodźców¹⁸. Na tej podstawie łącznie relokacji miało być poddanych 120 000 osób z Włoch (15 600) i Grecji (50 400). Pozostałe 54 000 wnioskodawców miało być relokowanych na terytorium innych państw członkowskich proporcjonalnie do danych liczbowych zamieszczonych w załącznikach do decyzji (I i II). Wniosek w tej sprawie ma przedłożyć Radzie UE Komisja Europejska (art. 4 ust. 2). Ponadto z dniem 2 października 2016 roku wprowadzono nowe rozwiązanie. Daje ono państwom członkowskim możliwość przyjęcia na swoje terytorium obywateli Syrii przebywających w Turcji

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Rada ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Bruksela, 20.07.2015 r., <http://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/jha/2015/07/20/> [data dostępu: 8.02.2016].

¹⁶ Decyzja Rady wprowadzająca środki tymczasowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na rzecz Włoch, Grecji i Węgier, Bruksela, 9.09.2015 r., <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/PL/1-2015-451-PL-F1-1.PDF> [data dostępu: 1.03.2016].

¹⁷ Załączniki towarzyszące wnioskowi dotyczącemu decyzji Rady wprowadzającej środki przejściowe w dziedzinie ochrony międzynarodowej na korzyść Włoch, Grecji i Węgier, Bruksela 9.09.2015 r., http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/proposal_for_council_decision_establishing_provisional_measures_in_the_area_of_international_protection_for_it_gr_and_hu_-_annexe_pl.pdf [data dostępu: 5.03.2016].

¹⁸ Załącznik do decyzji Rady UE nr 2015/1601 z dnia 22 września 2015 r. ustanawiającej środki tymczasowe w obszarze ochrony międzynarodowej na rzecz Włoch i Grecji, Dz. Urz. UE L 2015.248.80.

w ramach różnych krajowych i międzynarodowych programów (zamiast z Włoch czy Grecji). Tym samym redukcji mają ulec zobowiązania państw wynikające z decyzji podjętej w dniu 22 września¹⁹.

Próby rozwiązania kryzysu migracyjnego poprzez relokację spotkały się ze sprzeciwem państw Grupy Wyszehradzkiej. W przypadku Polski rząd Ewy Kopacz wyraził gotowość przyjęcia uchodźców, ale po wyborach parlamentarnych premier Beata Szydło zakwestionowała obligatoryjny podział uchodźców. Z kolei władze Węgier i Słowacji złożyły w tej sprawie skargę do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (rząd czeski nie przyłączył się do pozwu).

Nowy układ sił politycznych w polskim parlamencie po wyborach z 25 października 2015 roku upolitycznił kwestię migracji, choć symptomy tego widoczne już były we wrześniu. Miało to związek między innymi z uczynieniem kryzysu migracyjnego w UE tematem debaty na posiedzeniu Sejmu RP w dniu 16 września 2015 roku²⁰. Ponadto zagadnienia kryzysu migracyjnego / uchodźców były przedmiotem kampanii wyborczej.

Po wyborach premier Beata Szydło w swoim exposé poświęciła jeden akapit sprawie uchodźców. Odwołała się do solidarności – dzielenia się tym, co dobre, i gotowości do udzielania pomocy, gdy dojdzie do wydarzeń nadzwyczajnych czy niebezpiecznych (wielkie klęski żywiołowe, zagrożenie terrorystyczne czy wojenne). Według premier solidarnością nie jest próba eksportu problemów, jakie „stworzyły sobie pewne państwa bez jakiegokolwiek udziału innych, które mają być nimi obciążone”²¹.

Po objęciu stanowiska prezesa Rady Ministrów Beata Szydło stwierdziła ponadto, że rząd będzie honorował ustalenia UE w sprawie uchodźców, i jednocześnie podkreśliła argument o zapewnieniu bezpieczeństwa Polaków. Nie zgodziła się jednak z bezkrytycznym i bezrefleksyjnym podejściem do kwestii uchodźców.

Zamachy w Paryżu i Brukseli wpłynęły na postawę premier Beaty Szydło. Po ostatnim z zamachów premier RP w rozmowie w kanale telewizyjnym Superstacja stwierdziła, że nie widzi możliwości, „by w tej chwili Polska mogła

¹⁹ Decyzja Rady UE nr 2016/1754 z dnia 29 września 2016 roku zmieniająca decyzję (UE) 2015/1601 ustanawiającą środki tymczasowe w obszarze ochrony międzynarodowej na rzecz Włoch i Grecji, Dz. Urz. UE L 2016.268.82.

²⁰ Sprawozdanie stenograficzne z 100. posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 września 2015 r., http://orka2.sejm.gov.pl/StenoInter7.nsf/0/A8CA0F4060DE3B1CC1257E-C200722812/%24File/100_a_ksiadzka.pdf [data dostępu: 20.10.2015].

²¹ Exposé premier Beaty Szydło – stenogram, <https://www.premier.gov.pl/expose-premier-beaty-szydlo-stenogram.html> [data dostępu: 2.11.2016].

przyjąć imigrantów”²². Zapowiedź premier RP wywołała reakcję ze strony Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Organizacja ta w dniu 24 marca 2016 roku wystosowała apel do polskiego rządu²³. Wezwano w nim do realizacji zobowiązań związanych z przyjęciem zadeklarowanej liczby imigrantów. Uznano, że stanowisko rządu narusza zobowiązania unijne i „wyraźnie pokazuje niechęć do niesienia pomocy osobom, które zostały zmuszone do opuszczenia swoich domów w obawie o życie i zdrowie”²⁴.

Nowo powstały rząd w ramach polityki imigracyjnej postawił na:

- bezpieczeństwo;
- budowę koalicji państw przeciwko relokacji imigrantów;
- pomoc w eliminowaniu źródeł migracji;
- wprowadzanie udogodnień dla cudzoziemców posiadających polskie pochodzenie lub Kartę Polaka;
- ukierunkowanie polityki na Wschód;
- „elastyczną solidarność”, czyli przyjmowanie imigrantów w zależności od rozwoju gospodarczego, chłonności rynku pracy.

Powyższe cele realizowane były i są poprzez:

- zmiany w polskim ustawodawstwie;
- zmiany instytucjonalne (powstanie nowych zespołów zajmujących się zagadnieniami m.in. relokacji imigrantów, reorganizacja wewnętrzna MSWiA);
- aktywność na forum międzynarodowym (Grupa Wyszehradzka);
- przyjmowanie dokumentów, strategii (np. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju);
- podjęcie kontroli przez Najwyższą Izbę Kontroli w zakresie polityki imigracyjnej Polski, która rozpoczęła się w kwietniu 2016 roku. Jej celem jest ustalenie, czy zdefiniowana i prowadzona przez organy państwa polityka imigracyjna zapewnia zarówno ochronę interesów bezpieczeństwa i porządku publicznego Polski, jak i poszanowanie praw cudzoziemców²⁵. Kontrola trwa do grudnia 2016 roku²⁶.

²² A. Kaźmierczuk, Szydło: Nie widzę możliwości przyjęcia imigrantów, <http://www.rp.pl/Rzad-PiS/160329752-Szydlo-Nie-widze-mozliwosci-przyjecia-imigrantow.html> [data dostępu: 15.05.2016].

²³ Polska nie może uchylić się od zobowiązań w sprawie przyjmowania uchodźców, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, <http://www.hfhr.pl/polska-nie-moze-uchylic-sie-od-zobowiazan-w-sprawie-pryjimowania-uchodzcow/> [data dostępu: 4.05.2016].

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Plan pracy Najwyższej Izby Kontroli na 2016 rok*, numer kontroli P/16/036, poz. 42, Warszawa, s. 20, <https://www.nik.gov.pl/plik/id,9894,vp,12186.pdf> [data dostępu: 20.11.2016].

²⁶ Tekst złożono do druku w listopadzie 2016.

Narracja przedstawicieli polskiego rządu, większości w parlamencie i przedstawicieli niektórych partii politycznych powodowała, iż w debacie politycznej zagadnienia dotyczące imigrantów, uchodźców łączono najczęściej z zagrożeniem terrorystycznym i obniżeniem poziomu bezpieczeństwa. Sugerowano także, że ich obecność wpłynie na rozwój różnych chorób w Polsce. Wyraz temu dali prezes PiS Jarosław Kaczyński²⁷ i Prezydent RP Andrzej Duda²⁸. Informacje na ten temat opublikowały serwisy internetowe na całym świecie. Sformułowania obu polityków znalazły się na liście dziesięciu najbardziej kontrowersyjnych wypowiedzi o uchodźcach amerykańskiego portalu Politico. Stwierdzenie Jarosława Kaczyńskiego uplasowało się na trzecim miejscu, a Prezydenta RP na ósmym²⁹. Postrzeżenie w powyższych kategoriach zagadnienia napływu imigrantów do Polski nie pozostawało bez wpływu na politykę państwa – działania polityczne i legislacyjne oraz nastroje antyimigracyjne w polskim społeczeństwie³⁰. Kreowaniu odpowiedniej polityki migracyjnej nie sprzyjał także fakt, iż przedstawiciele rządu w swoich wypowiedziach zmieniali rzeczywistość, informując polskich obywateli o przyjęciu dużej liczby osób wymagających ochrony międzynarodowej. Uczynili to np. premier Beata Szydło podczas debaty w Parlamencie Europejskim w dniu 19 stycznia 2016 roku, komunikując, że Polska przyjęła

²⁷ W stosunku do wypowiedzi Jarosława Kaczyńskiego o tym, że uchodźcy niosą za sobą choroby, złożono w prokuraturze zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa o nawoływaniu do nienawiści na tle narodowościowym, etnicznym, rasowym i wyznaniowym oraz znieważanie osób z powodu ich przynależności rasowej, etnicznej i wyznaniowej. Dochodzenie zostało wszczęte 27 listopada, a 31 grudnia 2015 roku zostało umorzone z powodu braku znamion czynu zabronionego, zob. Policja umorzyła dochodzenie ws. słów o chorobach uchodźców, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/policja-umorzyła-dochodzenie-ws-wypowiedzi-kaczynskiego-o-uchodzcach,609057.html> [data dostępu: 3.02.2016].

²⁸ P. Walewski, Prezes i zarazy, „Polityka”, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kraj/1636-737,1,kaczynski-w-sprawie-uchodzcow-cholera-w-grecji-dezynteria-w-wiedniu-pasozyty.read?back-To=http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1639005,1,unia-i-uchodzcy-jesli-padna-niemcy-padnie-europa.read> [data dostępu: 26.02.2016]; wah, Prezydent Duda i „choroba uchodźców” na nagłówkach światowych mediów. „Skojarzenia z retoryką nazistowską”, <http://wyborcza.pl/1,75477,19044509,duda-i-choroby-uchodzcow-na-naglowkach-swiatowych-mediow.html> [data dostępu: 26.02.2016].

²⁹ M. Włodarczyk, *Dwaj Polacy na top liście amerykańskiego portalu. Dostali się na nią za swoje kontrowersyjne wypowiedzi*, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,19053455,dwaj-polacy-na-top-liscie-amerykanskiego-portalu-dostali-sie.html> [data dostępu: 20.10.2015].

³⁰ Więcej na ten temat: A. Adamczyk (2016), Reakcje polskiego społeczeństwa na kryzys migracyjny w UE (perspektywa ogólnokrajowa i miejska), w: Konieczny J., Kamprowski R. (red.), *Bezpieczne miasto w zagrożeniach środowiskowych. Ochrona ludności i ratownictwo*, Poznań–Inowrocław.

około miliona uchodźców z Ukrainy³¹, oraz minister rozwoju Mateusz Morawiecki 22 stycznia 2016 roku. Ostatni w rozmowie z dziennikarzami na forum w Davos podał dane o przyjęciu przez Polskę 350 000 imigrantów z Ukrainy w latach 2014–2015³².

Polityka państwa w obszarze migracji skierowana została zatem na zabezpieczenie granic i zapewnienie bezpieczeństwa, a nie na zagwarantowanie uchodźcom należytej ochrony czy integrację ze społeczeństwem przyjmującym. Ten kierunek polityki potwierdził w piśmie Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji do Rzecznika Praw Obywatelskich i datowanym na 31 marca 2016 roku³³.

ZMIANY W POLSKIM PRAWIE

Wraz z rosnącym kryzysem imigracyjnym w Europie w polskim systemie prawnym zauważalne były zmiany idące w kierunku zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa państwa polskiego. Zagwarantowanie powyższych kwestii miało wpływ na pozycję prawną cudzoziemców w Polsce. W tym celu zmodyfikowano obowiązujące ustawy i przyjęto nowe rozporządzenia.

Zmiany dotknęły ustawę z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej³⁴. Na podstawie powyższej ustawy do informacji, które mogą być przetwarzane w postępowaniach i rejestrach cudzoziemców dopisano nowe. Czyli obok podstawowych danych związanych np. z imieniem i nazwiskiem, krajem pochodzenia, wykształceniem czy odciskami linii papilarnych dodano: przynależność partyjną, wyznaniową, związkową oraz informacje o życiu seksualnym (art. 8, pkt 16, 18a). Na mocy artykułu 19. dotyczącego odmowy nadania cudzoziemcowi statusu uchodźcy dopisano nową przesłankę, czyli popełnienie zbrodni o charakterze innym niż polityczny poza granicami RP przed złożeniem wniosku (art. 19 ust. 1 pkt 3c). Ponadto w tej ustawie (art. 86f), w czerwcu 2016 roku, wydłużono termin

³¹ Beata Szydło na zakończenie: *To ważna debata dla Polski i dla Parlamentu Europejskiego. Serdecznie dziękuję*, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiata,2/parlament-europejski-o-polsce-debata-w-strasburgu,612043.html> [data dostępu: 15.04.2016].

³² Najpierw Szydło, a teraz Morawiecki: „350 tys. uchodźców z Ukrainy”. Wpadka czy świadoma narracja rządu?, <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,19515665,najpierw-szydlo-a-teraz-morawiecki-350-tys-uchodzcow-z-ukrainy.html?lokalne=poznan#BoxNewsImg> [data dostępu: 6.04.2016].

³³ Pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 31 marca 2016 roku, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowiedz_MSWiA_ws_relokacji_cudzoziemcow.pdf [data dostępu: 7.09.2016].

³⁴ Dz.U. z 2012 r., poz. 680 z późniejszymi zmianami.

przewidziany na przeprowadzenie konsultacji przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców z właściwymi organami w sprawach ochrony bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego odnośnie do cudzoziemców przewidzianych do relokacji lub przesiedlenia. W wyniku zmiany dotychczasowy termin 7 dni został wydłużony do 45 dni. W szczególnie uzasadnionych przypadkach można go wydłużyć o kolejne 14 dni. Ma to miejsce, gdy Komendant Główny Straży Granicznej, Komendant Główny Policji, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub inny organ, do którego zwrócił się Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców, nie będą w stanie udzielić informacji, czy wjazd cudzoziemca do Polski i jego pobyt mogą stanowić zagrożenie dla obronności, bezpieczeństwa państwa, ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Oznacza to, że konsultacje dotyczące ochrony bezpieczeństwa państwa lub ochrony porządku publicznego w odniesieniu do danego cudzoziemca w wyjątkowych sytuacjach będą mogły trwać 59 dni. Czas przewidziany na przeprowadzenie procedury relokacji, zgodnie z decyzjami Rady Unii Europejskiej nr 2015/1523 i 2015/1601, wynosi maksymalnie dwa miesiące od momentu, w którym Polska poda liczbę osób, które można do naszego kraju relokować. Termin dwumiesięczny, poza badaniem kwestii bezpieczeństwa państwa, obejmuje również zorganizowanie i przeprowadzenie transferu cudzoziemców.

Na podstawie zmian w omawianej ustawie nawet jedno negatywne stanowisko organu, do którego wystąpiono o konsultacje w zakresie bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, przesądza o tym, że cudzoziemiec nie podlega przesiedleniu ani relokacji (art. 86f, ust. 4). Przyjęto, że obowiązek uzyskiwania informacji, czy wjazd cudzoziemca do Polski i jego pobyt mogą stanowić zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, nie będzie dotyczył cudzoziemca, który nie ukończył 13. roku życia (art. 86f ust. 6).

Realizując nowe kierunki w zakresie polityki imigracyjnej, w której stawia się na repatrianta, a nie na uchodźcę, dokonano zmian w ustawie z dnia 7 września 2007 roku o Karcie Polaka³⁵. Jedną z nich było dodanie nowego rozdziału 2a dotyczącego świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka osiedlających się w Polsce (zmiana w tym zakresie wejdzie w życie 1 stycznia 2017 roku). Na podstawie nowego przepisu wnioskujący o zezwolenie na pobyt stały w związku z posiadaniem ważnej Karty Polaka i zamierzeniem osiedlenia się w Polsce na stałe może ubiegać się o środki finansowe na zagospodarowanie i bieżące utrzymanie w Polsce (art. 8a). Do innych udogodnień dla osób posiadających Kartę Polaka włączono: zwolnienie z opłat konsularnych za przyjęcie

³⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 1187 z późniejszymi zmianami.

i rozpatrzenie wniosku o wydanie wizej krajowej w celu korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka (art. 5) i zwolnienie z opłat konsularnych za przyjęcie wniosku i opracowanie dokumentacji w sprawie o nadanie obywatelstwa polskiego (art. 5a).

Kryzys imigracyjny w Europie był ważnym tłem uchwalenia ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych³⁶. Pojawiły się restrykcyjne i budzące kontrowersje przepisy o możliwości tajnego prowadzenia – przez okres trzech miesięcy – czynności operacyjno-rozpoznawczych wobec obcokrajowca (mających na celu uzyskanie: treści rozmów telefonicznych, obrazu i dźwięku z miejsc publicznych, środków transportu, treści korespondencji przekazywanej w formie elektronicznej, dostępu i kontroli zawartości przesyłek), jeśli istnieje w stosunku do niego obawa, że prowadzi działalność terrorystyczną (art. 9, ust. 1). Aktywność w tym zakresie nie wymaga zgody sądu, o co wnioskowała opozycja. W takiej sytuacji Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW) musi niezwłocznie poinformować koordynatora służb specjalnych i Prokuratora Generalnego o zarządzeniu powyższych czynności wobec cudzoziemca (Prokurator Generalny może nakazać zaprzestanie wykonywania tych czynności – art. 9, ust. 4).

Ustawa zezwala funkcjonariuszom ABW, Policji i Straży Granicznej na pobieranie danych biometrycznych (zdjęć twarzy, obrazu linii papilarnych, nieinwazyjnego pobierania materiału biologicznego) od cudzoziemca, co do którego istnieje: wątpliwość w sprawie jego tożsamości, podejrzenie nielegalnego przekroczenia przez niego granicy RP, wątpliwość co do deklarowanego pobytu w Polsce, podejrzenie nielegalnego przebywania w Polsce, podejrzenie o związek ze zdarzeniem o charakterze terrorystycznym lub uczestniczenie w szkoleniu terrorystycznym (art. 10, ust. 1). Jeśli cudzoziemiec trafi do katalogu osób podejrzanych o terroryzm, zostanie tam na zawsze.

Szef Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) będzie mógł zdecydować o wydaleniu z Polski obcokrajowca w razie podejrzenia, że stwarza zagrożenie terrorystyczne. A jeśli wydalony nie będzie się zgadzał z decyzją, to już zza granicy będzie mógł się sądzić z polskim rządem. W razie zagrożenia minister będzie mógł zdecydować o czasowym zawieszeniu lub ograniczeniu ruchu granicznego.

Poza ww. ustawami przyjęto szereg aktów niższego rzędu wśród których były:
– rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 lipca 2016 roku w sprawie katalogu incydentów o charakterze terrorystycznym³⁷

³⁶ Dz. U. z 2016 r., poz. 904.

³⁷ Dz. U. z 2016 r., poz. 1092.

wydane na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o działaniach antyterrorystycznych (weszło w życie 23 lipca 2016 roku). W ramach katalogu incydentów o charakterze terrorystycznym w punkcie 9. wymieniono zdarzenia związane z pobytem cudzoziemców na terenie RP. W sumie jest ich 15. Wśród nich są np. spotkanie z udziałem osób prowadzących działalność na rzecz organizacji terrorystycznej, organizacja szkolenia mogącego umożliwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, wystąpienie przedstawicieli grup wyznaniowych na terytorium RP, w trakcie którego głoszone były fundamentalistyczne hasła, zawarcie małżeństwa z cudzoziemcem prowadzącym działalność na rzecz organizacji terrorystycznej;

- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 grudnia 2015 roku w sprawie wniosku o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy³⁸. Weszło ono w życie z dniem 1 stycznia 2016 roku. Na podstawie § 4. ust. 1 zdecydowano o pobieraniu odcisków linii papilarnych palców wskazujących obu dłoni od cudzoziemca ubiegającego się o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, które później są umieszczane w karcie pobytu.

W ramach przygotowań na przyjęcie cudzoziemców w styczniu 2016 roku opracowano projekt rozporządzenia w sprawie relokacji cudzoziemców do Polski na 2016 rok. Określono w nim:

- liczbę relokowanych: 400 osób;
- państwa, z których mają być relokowani cudzoziemcy, czyli Grecja i Włochy;
- wysokość środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z transferem imigrantów na kwotę 10 507 000 zł³⁹.

Powyższy projekt w styczniu 2016 roku Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przekazał do konsultacji społecznych, które trwają nadal. Celem tego dokumentu jest umożliwienie praktycznej realizacji zobowiązań polskich władz wynikających z realizacji decyzji Rady UE z 14 i 22 września 2015 roku. Omawiany projekt dotyczy kończącego się 2016 roku. Dalsze konsultacje w jego sprawie stają się zatem bezzasadne. Pojawiają się jednak pytania, czy projekt rozporządzenia w tej sprawie zostanie przyjęty na 2017 rok i czy zostanie wdrożony.

W lutym 2016 roku w Sejmie RP zaprezentowano także projekt uchwały w sprawie polityki migracyjnej Polski. Jej inicjatorem byli parlamentarzyści PiS. Na wstępie zaznaczono, że Sejm RP negatywnie ocenia decyzję Rady UE

³⁸ Dz.U. z 2015 r., poz. 2314.

³⁹ Projekt z dnia 12 stycznia 2016 roku rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie relokacji cudzoziemców w roku 2016, <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//3/12280806/12332000/12332001/dokument204253.pdf> [data dostępu 9.09.2016].

w sprawie relokacji 160 000 uchodźców oraz poparcie jej przez ówczesny polski rząd (naruszając tym jedność stanowiska Grupy Wyszehradzkiej i Rumunii). W akcie tym Sejm RP:

- wezwał do dokładnego stosowania krajowych kryteriów polityki uchodźczej (otaczając opieką szczególnie samotne kobiety, dzieci, rodziny wielodzietne i mniejszości religijne);
- wyraził sprzeciw wobec prób ustanowienia unijnych stałych mechanizmów relokacji uchodźców / imigrantów;
- opowiedział się za pozostawieniem w rękach państw instrumentów polityki uchodźczej;
- poparł idee niesienia i finansowania pomocy humanitarnej w miejscach objętych konfliktami i państwami z nimi sąsiadującymi.

Powyższy projekt uchwały został przyjęty w Sejmie RP 1 kwietnia 2016 roku⁴⁰.

ROZWIĄZANIA INSTYTUCJONALNE

Poza zmianami prawnymi nastąpiły także zmiany instytucjonalne. Na mocy zarządzenia Prezesa Rady Ministrów w dniu 27 lutego 2016 roku ukonstytuował się Międzyresortowy Zespół do Spraw Zapewnienia Bezpieczeństwa w Procesie Przesiedleń i Relokacji Cudzoziemców⁴¹. Jest to organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów. Wraz z wejściem jego w życie przestał funkcjonować Międzyresortowy Zespół do Spraw Przesiedleń i Relokacji Uchodźców⁴². Jak napisano w uzasadnieniu do projektu zarządzenia nr 21, zmiana związana była ze zdefiniowaniem na nowo realizowanych przez ww. zespół zadań dotyczących procedury przyjmowania i pobytu uchodźców w Polsce oraz obejmowała określenie składu osobowego „adekwatnego do aktualnych potrzeb”⁴³. Obydwa zarządzenia (nr 88 i 21) różniły się między sobą.

⁴⁰ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 kwietnia 2016 r. w sprawie polityki imigracyjnej Polski, MP z 2016 r., poz. 370.

⁴¹ Zarządzenie nr 21 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2016 roku w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zapewnienia Bezpieczeństwa w Procesie Przesiedleń i Relokacji Cudzoziemców, MP z 2016 r., poz. 192.

⁴² Zarządzenie nr 88 Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 września 2015 roku w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Przesiedleń i Relokacji Uchodźców, MP z 2015 r., poz. 819.

⁴³ Projekt z dnia 11 stycznia 2016 r., s. 7, <https://bip.mswia.gov.pl/.../Projekt-uzgodnienia-wersjajawszukiwalna.pdf> [data dostępu: 9.09.2016].

Na podstawie analizy zmiany nazwy i składu zespołu powstałego w lutym 2016 roku można zauważyć, iż przeniesiono akcent z pomocy uchodźcom na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa polskich obywateli w związku z kryzysem imigracyjnym w UE. Na mocy zarządzenia nr 21 w międzyresortowym zespole zwiększono udział służb mundurowych. Przewodniczącym został Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (a nie jak wcześniej sekretarz stanu w ministerstwie). Ponadto zwiększono liczbę zastępców przewodniczącego i ministerstwa, które reprezentują. We wcześniejszym zarządzeniu nr 88 zastępcą przewodniczącego zespołu był sekretarz albo podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej odpowiedzialny za sprawy integracji cudzoziemców. Po zmianie funkcję tę objęli: sekretarz albo podsekretarz stanu wyznaczony przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz minister – członek Rady Ministrów, Koordynator Służb Specjalnych. Do składu zespołu włączono: Komendanta Głównego Policji, szefów Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego.

Do zadań Zespołu zaliczono opracowanie:

- „1) procedur postępowania dotyczących skutecznego i sprawnego rozpatrywania wniosków w procesie przyjmowania i pobytu cudzoziemców objętych programem przesiedleń i relokacji, ze szczególnym uwzględnieniem okoliczności mogących wskazywać na zagrożenie dla obronności, bezpieczeństwa i porządku publicznego RP;
- 2) mechanizmów współpracy podmiotów odpowiedzialnych za rozpatrywanie wniosków w procesie przyjmowania cudzoziemców objętych programem przesiedleń i relokacji;
- 3) mechanizmów monitorowania procesów przesiedleń i relokacji;
- 4) sposobu monitorowania wypełniania przez cudzoziemców objętych programem relokacji lub przesiedleń obowiązków związanych z przestrzeganiem polskiego porządku prawnego oraz obowiązków związanych z ich programem integracji;
- 5) stanowiska na temat funkcjonowania procedur związanych ze skutecznym wydalaniem z terytorium Polski cudzoziemców mogących stanowić zagrożenie dla obronności i bezpieczeństwa RP⁴⁴.

Należy zauważyć, że w stosunku do poprzedniego zarządzenia w ramach zadań zniknęły te o charakterze integracyjnym. Nacisk położono na bezpieczeństwo i monitorowanie procesów relokacji i przesiedleń. Pojawiło się także zadanie związane ze skutecznym wydalaniem cudzoziemców, czego nie było wcześniej.

⁴⁴ Zarządzenie nr 21 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lutego 2016 roku w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zapewnienia Bezpieczeństwa w Procesie Przesiedleń i Relokacji Cudzoziemców, MP z 2016 r., poz. 192.

W ramach zmian instytucjonalnych należy odnotować także modyfikacje organizacyjne w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Weszły one w życie 9 kwietnia 2016 roku na podstawie zarządzenia nr 45 Prezesa Rady Ministrów⁴⁵. Dzięki nim w miejsce Departamentu Polityki Migracyjnej utworzono Departament Analiz i Polityki Migracyjnej. Na pracowników tej jednostki organizacyjnej nałożono następujące zadania:

- prowadzenie spraw związanych z polityką migracyjną, w tym integracyjną;
- inicjowanie nowych aktów prawnych w tym zakresie, opiniowanie projektów;
- upowszechnianie wiedzy na temat polityki migracyjnej państwa;
- gromadzenie danych na temat migracji, a później ich opracowywanie i analiza;
- współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie polityki migracyjnej⁴⁶.

Ponadto w ramach MSWiA powołano Departament Polityki Granicznej i Funduszy Międzynarodowych, który zajmuje się między innymi kwestiami związanymi z polityką graniczną państwa, zarządzaniem granicą państwową, w tym nadzorem nad Strażą Graniczną, kontrolą ruchu granicznego⁴⁷.

Powyższe zmiany miały związek z realizacją planu działań Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na 2016 rok. Wśród nich znalazł się cel zwiększenia sprawności zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznej granicy UE i Polski.

Poza wyżej wymienionymi modyfikacjami, zagadnieniem migracji dalej zajmowały się:

- Zespół do Spraw Migracji jako organ pomocniczy Prezesa Rady Ministrów;
- Urząd do Spraw Cudzoziemców. Do przyjęcia imigrantów przygotowywał się, tworząc między innymi bank ofert pomocy uchodźcom. W ramach swojej aktywności urząd ten wysłał ponadto swoich ekspertów do Grecji i Włoch w celu pomocy Europejskiemu Urzędowi Wsparcia w Dziedzinie Azylu przy weryfikacji wniosków składanych przez osoby ubiegające się o ochronę międzynarodową. Pracownicy Urzędu ds. Cudzoziemców organizowali debaty na temat imigracji, realizowali różne projekty, jak również przygotowali „Informator o uchodźcach”. W urzędzie opracowano także plan operacyjny przyjęcia uchodźców, czyniąc odpowiedzialnymi za jego realizację następujące instytucje;

⁴⁵ Zarządzenie nr 45 Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 kwietnia 2016 roku zmieniające zarządzenie w sprawie nadania statutu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, MP z 2016 r., poz. 348.

⁴⁶ Zakres działalności Departamentu Analiz i Polityki Migracyjnej, <https://bip.mswia.gov.pl/bip/organizacja/24001,Departament-Analiz-i-Polityki-Migracyjnej.html> [data dostępu: 8.10.2016].

⁴⁷ Zakres działalności Departamentu Polityki Granicznej i Funduszy Międzynarodowych, <https://bip.mswia.gov.pl/bip/organizacja/24002,Departament-Polityki-Granicznej-i-Funduszy-Miedzynarodowych.html> [data dostępu: 8.10.2016].

- Departament Pomocy i Integracji Społecznej w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- urzędy wojewódzkie;
- powiatowe centra pomocy rodzinie.

Należy jednocześnie zauważyć, iż ośrodkiem odpowiedzialnym za realizację polityki w zakresie migracji stało się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. Z upoważnienia ministra Mariusza Błaszczaka od 25 listopada 2015 roku osobą odpowiedzialną za politykę migracyjną (sprawy obywatelstwa, repatriacji, ochrony granic, kontroli ruchu granicznego) został Jakub Skiba (wiceminister w MSWiA). W grudniu zeszłego roku stwierdził on, że omawiana polityka powinna być „nakierowana przede wszystkim na Wschód. To jest naturalny kierunek, który jest przedmiotem zainteresowania Polski i repatriacja jest jednym z elementów tego procesu migracyjnego. Dla Polski otwarcie na kierunek wschodni jest ważne między innymi ze względów demograficznych i ekonomicznych. To jest dla nas wielka szansa”⁴⁸. Zdaniem wiceministra polityka migracyjna powinna przynosić korzyści i wspierać rozwój ekonomiczny kraju. W tym celu zaproponowano zmianę ustawy o repatriacji, idąc w kierunku rozszerzenia grona osób mogących z niej skorzystać oraz ustawy o Karcie Polaka.

Jakub Skiba uznał także, że przyjęcie imigrantów z kultury arabskiej może generować problemy. Ich proces akulturacji i integracji jest trudny. Pogląd taki wyraził wiceminister, obserwując doświadczenia między innymi Francji lub Wielkiej Brytanii⁴⁹. Jan Dziędziczak, wiceminister spraw zagranicznych, potwierdził, że „to ostatni moment na podjęcie decyzji o zmianie naszej polityki migracyjnej”⁵⁰. Zgodnie z nową koncepcją polityka winna być nastawiona na przyjęcie repatriantów, a nie uchodźców.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, kładąc nacisk na ochronę granic i zapewnienie bezpieczeństwa w dobie kryzysu imigracyjnego, w maju 2016 roku podjął decyzję o odtworzeniu Karpackiego Oddziału Straży Granicznej⁵¹.

⁴⁸ M. Kowalczyk, Wschód priorytetem polityki migracyjnej Polski, 13.12.2015, <http://www.rp.pl/Spoleczenstwo/312139966-Wschod-priorytetem-polityki-migracyjnej-Polski.html#ap-1> [data dostępu: 8.10.2016].

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ G. Skowron, Będzie nowa polityka migracyjna: repatrianci zamiast uchodźców, 19.04.2016, <http://www.dziennikpolski24.pl/aktualnosci/a/bedzie-nowa-polityka-migracyjna-repatrianci-zamiast-uchodzcow,9891210/> [data dostępu: 8.10.2016].

⁵¹ Minister Mariusz Błaszczak; dziś przywracamy Karpacki Oddział Straży Granicznej, 16.05.2016, <https://www.mswia.gov.pl/pl/aktualnosci/14514,Minister-Mariusz-Blaszczak-dzis-przywracamy-Karpacki-Oddzial-Strazy-Granicznej.html> [data dostępu: 8.11.2016].

Ponadto w okresie kryzysu imigracyjnego w wykonanie polityki imigracyjnej próbowano włączyć gminy. Dotyczyło to kwestii rozlokowania ewentualnych uchodźców przybyłych w ramach relokacji. Reakcji społeczności lokalnych towarzyszyły emocje. Były one negatywne, co rzutowało na decyzje władz. Chęć przyjęcia przybyszów wyraziło jedynie 66 z 2 478 gmin. Zadeklarowano pomoc tylko 435 uchodźcom⁵². Do województw, w których odmówiono przyjęcia cudzoziemców, zaliczają się: dolnośląskie, lubelskie, podkarpackie, świętokrzyskie.

DOKUMENTY, STRATEGIE, PLANY

W ramach dokumentów strategicznych odnoszących się ogólnie do kwestii imigracji oraz uchodźców Rada Ministrów przyjęła w dniu 6 października 2015 roku wieloletni program współpracy rozwojowej na lata 2016–2020. I choć nie został on przyjęty przez obecny rząd Beaty Szydło, to jednak rząd ten będzie zajmował się jego realizacją. W dokumencie tym odwołano się do pomocy rozwojowej, humanitarnej i działań w obszarze edukacji globalnej. W drugim z wymienionych obszarów znalazł się punkt dotyczący wsparcia uchodźców w regionie Bliskiego Wschodu⁵³. W nim zapewniono o kontynuowaniu pomocy szczególnie dla uchodźców syryjskich oraz wewnątrznie przesiedlonych i poszkodowanych w wyniku działań zbrojnych na Ukrainie.

Obecny rząd „Prawa i Sprawiedliwości” realizować będzie także inny dokument zatytułowany „Strategia Sprawne Państwo 2020”⁵⁴. To na niego powołuje się rząd przy realizacji jednego ze swoich zadań, a mianowicie zapewnienia bezpieczeństwa granic RP i zewnętrznych UE. W dokumencie tym zakłada się: rozwijanie współpracy Straży Granicznej z organami administracji i instytucjami odpowiedzialnymi za sprawy cudzoziemców, wymianę informacji między służbami porządkowymi, monitorowanie sytuacji na przejściach granicznych, współdziałanie służb granicznych, policyjnych i imigracyjnych sąsiadujących z Polską, aktywną współpracę z FRONTEX, Europolem, Interpolem⁵⁵.

Do kolejnych dokumentów zawierających wytyczne, których wykonanie spoczywa na rządzie „Prawa i Sprawiedliwości”, można zaliczyć między innymi:

⁵² A. Adamczyk, Reakcje polskiego społeczeństwa..., *op. cit.*, s. 42.

⁵³ *Wieloletni Program Współpracy Rozwojowej na lata 2016–2020*, Warszawa, s. 32–33, <https://www.polskapomoc.gov.pl/m/Dokumenty,i,publikacje,83.html> [data dostępu: 9.11.2016].

⁵⁴ Uchwała nr 17 z dnia 12 lutego 2013 roku w sprawie przyjęcia strategii „Sprawne Państwo 2020”, M. P. z 2013 r., poz. 136.

⁵⁵ *Ibidem*.

- *Plan wdrażania dla dokumentu Polityka migracyjna Polski – stan obecny i postulowane działania* przyjęty 28 maja 2014 roku⁵⁶;
- *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju z 2013 roku w zakresie przygotowania i wdrożenia nowej koncepcji dotyczącej przyjmowania cudzoziemców zarobkowych oraz elastycznego modelu polityki integracyjnej*⁵⁷;
- *Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015–2017* w kwestii aktywizacji zawodowej cudzoziemców objętych ochroną międzynarodową w Polsce, tworzenia polityki migracyjnej odpowiadającej potrzebom rynku pracy⁵⁸.

We wrześniu 2016 roku zakończono konsultacje w sprawie projektu *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*⁵⁹. Jest on uszczegółowieniem *Planu na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 16 lutego 2016 roku⁶⁰. W *Strategii* można znaleźć wiele odniesień do założeń nowej polityki migracyjnej (w kontekście zmian demograficznych, reform rynku pracy, systemu kształcenia, systemu opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa narodowego).

Podstawowym założeniem przyjętym w *Strategii* jest właściwa realizacja polityki migracji zarobkowych, co ma sprzyjać rozwojowi gospodarstwu państwa i regionów. W przyszłości za niezbędne uznano prowadzenie polityki zachęcającej migrantów o wysokich kwalifikacjach do przyjazdu do Polski. W dokumencie tym poruszono zagadnienie polityki migracyjnej, ale w kontekście bezpieczeństwa granic, zmian demograficznych i rynku pracy. Konieczne, zdaniem autorów *Strategii*, jest zatem zwiększenie poziomu bezpieczeństwa, porządku publicznego, wzmocnienie ochrony granic jako warunków rozwoju kraju. W ramach tych aktywności przewidziano:

- „wzmocnienie Straży Granicznej i innych instytucji odpowiedzialnych za wjazd i pobyt cudzoziemców na terytorium Polski oraz za zwalczanie przestępstw z ich udziałem,

⁵⁶ <https://bip.mswia.gov.pl/bip/polityka-migracyjna-po/19529,Polityka-migracyjna-Polski.html> [data dostępu: 9.11.2016].

⁵⁷ *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*, 11 stycznia 2013 roku, s. 100.

⁵⁸ Uchwała Rady Ministrów z dnia 10 marca 2015 roku w sprawie *Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2015–2017*, <https://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/krajowy-plan-dzialan-na-rzecz-zatrudnienia-na-lata-2015-2017/> [data dostępu: 9.11.2016].

⁵⁹ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*, projekt do konsultacji społecznych, Warszawa, http://www.mr.gov.pl/media/24032/ProjektSOR_2016_D.pdf [data dostępu: 9.11.2016].

⁶⁰ Uchwała nr 14/2016 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2016 roku w sprawie przyjęcia „*Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*”, http://www.mr.gov.pl/media/16403/uchwala_plan_odp_rozw_16022016.pdf [data dostępu: 9.11.2016].

- zwiększenie skuteczności wykorzystywania instrumentów polityki wizowej do przeciwdziałania nielegalnej imigracji,
- ograniczanie kanałów nielegalnej imigracji poprzez dokonanie zmian legislacyjnych oraz skuteczniejsze wykrywanie i karanie podmiotów ułatwiających nielegalną imigrację,
- wzmocnienie kontroli prowadzonej w trakcie postępowań administracyjnych z zakresu legalizacji pobytu cudzoziemców,
- zwiększenie skuteczności organów ścigania m.in. poprzez ich wyposażenie w instrumenty umożliwiające bezpośredni wgląd w przepływy finansowe osób zaangażowanych w przestępczy proceder⁶¹.

Poza ww. dokumentami przepływy ludności z zagranicy stały się także przedmiotem planów niektórych ministerstw na 2016 rok. Do nich zaliczało się na przykład Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji. W planie tego resortu wśród celów znalazło się między innymi zwiększenie sprawności zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznej granicy UE i Polski⁶². W celu ich realizacji postawiono trzy zadania: kontrola graniczna, funkcjonowanie przejść granicznych, realizacja polityki migracyjnej i azylowej oraz sprawy cudzoziemców.

Z kolei w planie działalności Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na 2016 rok nie ujęto kwestii związanych z polityką integracyjną cudzoziemców⁶³.

W 2016 roku Rada Ministrów przyjęła pakiet pomocy humanitarnej na Bliskim Wschodzie w 2017 roku. Decyzja ta związana jest z realizacją polityki imigracyjnej skierowanej na pomoc humanitarną uchodźcom i obywatelom państw Bliskiego Wschodu, których tereny objęte są wojną lub walkami⁶⁴. Pakiet ten ma wypełnić zobowiązania wynikające z III Konferencji ONZ ws. Finansowania na rzecz Rozwoju. Plan działań na 2017 r. zakłada stworzenie pakietu pomocowego obejmującego między innymi:

- „finansowanie drugiej transzy projektów pomocy bezpośredniej na rzecz uchodźców i ludności lokalnej realizowanych przez polskie organizacje pozarządowe w krajach sąsiadujących z Syrią;

⁶¹ *Strategia na rzecz...*, op. cit., s. 212.

⁶² *Plan działalności Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na 2016 rok dla działów administracji rządowej – administracja publiczna, sprawy wewnętrzne, wyznania religijne oraz mniejszości narodowe i etniczne*, s. 1, <https://bip.mswia.gov.pl/bip/planowane-dzialania/aktualne/23812,Plan-dzialalnosci-Ministra-Spraw-Wewnetrznych-i-Administracji-na-2016-rok-dla-dz.html> [data dostępu: 19.11.2016].

⁶³ *Plan działalności Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na 2016 r.*, <https://www.mpips.gov.pl/bip/plan-dzialalnosci/-rok-2016/#akapit1> [data dostępu: 19.11.2016].

⁶⁴ *Pakiet pomocy humanitarnej na Bliskim Wschodzie w roku 2017 roku*, <https://www.premier.gov.pl/wydarzenia/decyzje-rzadu/pakiet-pomocy-humanitarnej-na-bliskim-wschodzie-w-roku-2017.html> [data dostępu: 19.11.2016].

- finansowanie dodatkowych projektów pomocy bezpośredniej w drugiej połowie 2017 r. w celu wsparcia uchodźców, osób przesiedlonych i ludności lokalnej;
- kontynuację – zgodnie z deklaracją premier Beaty Szydło – wspólnego polsko-niemieckiego przedsięwzięcia na rzecz wsparcia edukacji dzieci uchodźców i ludności lokalnej w Libanie;
- umożliwienie polskim organizacjom pozarządowym udziału w postępowaniach dotacyjnych organizowanych m.in. przez Komisję Europejską oraz Organizację Narodów Zjednoczonych poprzez sfinansowanie ewentualnego wkładu własnego niezbędnego podczas starania się o fundusze;
- realizację projektów pomocy bezpośredniej przez polskie placówki dyplomatyczne na Bliskim Wschodzie;
- realizację działań pomocowych w regionach kryzysów humanitarnych w obszarach trudno dostępnych ze względów bezpieczeństwa za pośrednictwem wyspecjalizowanych agend i organizacji humanitarnych⁶⁵.

AKTYWNOŚĆ NA FORUM MIĘDZYNARODOWYM

Polityka migracyjna UE od 2015 roku stała się elementem, który na nowo połączył i zaktywizował państwa Grupy Wyszehradzkiej. Ich celem stało się przeciwdziałanie decyzjom Rady UE w sprawie obowiązkowej relokacji uchodźców (wynikającym z zasady solidarności obowiązującej w ramach państw członkowskich UE). Od września 2015 roku (czyli po decyzjach Rady UE w sprawie relokacji) częstotliwość spotkań w ramach grupy zwiększyła się. Uczestnikami ich byli zazwyczaj premierzy lub ministrowie spraw zagranicznych czy spraw wewnętrznych. W dokumentach przyjmowanych po spotkaniach formułowano najczęściej wnioski dotyczące:

- odejścia od obowiązkowej relokacji na rzecz dobrowolnego mechanizmu relokacji uchodźców z Włoch i Grecji;
- zapewnienia bezpieczeństwa granic zewnętrznych UE;
- utrzymania swobód w ramach strefy Schengen;
- zwalczania nielegalnej imigracji;
- wspierania państw trzecich leżących na szlakach migracyjnych;
- pomocy w usuwaniu przyczyn masowych migracji;
- odzyskania kontroli nad ruchami migracyjnymi;
- gotowości zaangażowania na rzecz pomocy państwom pochodzenia przybyszów;
- walki z przestępczością zorganizowaną i handlem ludźmi.

⁶⁵ *Ibidem*.

Analizując w ostatnim okresie aktywność państw V4, należy odnotować, iż podczas spotkania ministrów obrony czterech państw w dniu 17 grudnia 2015 roku postanowiono utworzyć grupę bojową V4⁶⁶. Inauguracja Wyszehradzkiej Grupy Bojowej UE miała miejsce 1 stycznia 2016 roku. Zakończyła swą działalność 30 czerwca tego samego roku. Tworzyły ją jednostki wojskowe z Polski⁶⁷, a także wydzielone siły armii czeskiej, słowackiej oraz węgierskiej. Dowództwo grupy mieściło się w Krakowie. Liczyła ona 3 900 żołnierzy, z czego najwięcej było z Polski (1 450), a potem Czech (800 żołnierzy), Węgier (600) i Słowacji (450)⁶⁸. Zgodnie z założeniem grupa ta przewidziana została do udziału w misjach humanitarnych, prewencyjnych i stabilizacyjnych, tworzenia obozów dla uchodźców czy nadzorowania miejsc objętych konfliktem. Zasięg terytorialny grupy został określony na obszar do 6 000 km od Brukseli⁶⁹.

Inną propozycją państw V4, u podstaw której leżało zapewnienie bezpiecznych granic zewnętrznych, było powołanie wspólnej europejskiej straży granicznej. Propozycja ta została złożona na spotkaniu ministrów spraw wewnętrznych 19 stycznia 2016 roku⁷⁰. Wcześniej z inicjatywą tą wyszedł Jean-Claude Juncker w orędziu o stanie Unii wygłoszonym w dniu 9 września 2015 roku⁷¹. W wyniku wspólnych działań udało się powołać Europejską Straż Graniczną i Przybrzeżną⁷². Swoją działalność rozpoczęła 6 października 2016 roku⁷³.

⁶⁶ *V4 Countries Progress in Defence Cooperation*, źródło: Ministry of Defence and Armed Forces of the Czech Republic, <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2015/v4-countries-progress-in> [data dostępu: 7.10.2016].

⁶⁷ Wśród nich były: 12. Dywizja Zmechanizowana ze Szczecina, 8. koszaliński pułk przeciwlotniczy, 2. batalion saperów ze Stargardu, 9. pułk rozpoznawczy z Lidzbarka Warmińskiego, 1. brygada Lotnictwa Wojsk Lądowych z Inowrocławia, Jednostka Wojskowa Komandosów z Lublińca, 3. Skrzydło Lotnictwa Transportowego z Powidza.

⁶⁸ P. Babiński, *Wojskowy kregoslup Grupy Wyszehradzkiej*, 5.01.2016 r., <http://www.nowastrategia.org.pl/wojskowy-kregoslup-grupy-wyszehradzkiej/> [data dostępu: 19.11.2016].

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Joint Declaration of Ministers of the Interior*, źródło: Ministry of the Interior of the Czech Republic, Prague, 19 January, 2016, <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2016/joint-declaration-of> [data dostępu: 7.10.2016].

⁷¹ *State of the Union 2015 by Jean-Claude Juncker President of the European Commission*, 9 September 2015, http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf [data dostępu: 7.10.2016].

⁷² Chodzi o FRONTEX, instytucję, która wcześniej działała pod inną nazwą (ale używając tego samego skrótu).

⁷³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1624 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 i uchylające rozporządzenie (WE) nr 863/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady, rozporządzenie Rady (WE) nr 2007/2004 i decyzję Rady 2005/267/WE, Dz. Urz. UE L 2016.251.1.

Uaktywnienie się naszego kraju w grupie V4, poza wspólnym negowaniem obowiązkowych relokacji imigrantów, związane było także z objęciem w dniu 11 lipca 2016 roku przewodnictwa w niej (na rok). Ważnym wydarzeniem w tym okresie było XXVI Forum Ekonomiczne w Krynicy, podczas którego premierzy Grupy Wyszehradzkiej dyskutowali o polityce imigracyjnej i bezpieczeństwie. Premier Węgier Viktor Orban na spotkaniu tym został uhonorowany nagrodą Człowieka Roku (rok wcześniej nagrodzonym był Jarosław Kaczyński). Viktor Orban, odbierając nagrodę, stwierdził m.in., że to jest nagroda dla całej Europy Środkowej, która musi „zachować swoją tożsamość historyczną, religijną, narodową”⁷⁴.

Kolejnym istotnym wydarzeniem był nieformalny szczyt państw UE w Bratysławie we wrześniu 2016 roku. Wówczas premierzy grupy V4 przyjęli dokument, w którym zaproponowali koncepcję „elastycznej solidarności” w rozwiązaniu kryzysu imigracyjnego. Zakłada ona między innymi dobrowolność przy dystrybucji przybyszów. Uznano, że zdolność do przyjmowania uchodźców i imigrantów zarobkowych winna korespondować z rozwojem ekonomicznym danego kraju (sytuacją na rynku pracy), doświadczeniem i możliwościami. Kraje grupy V4 wezwały wówczas do terminowego wdrożenia dokumentu *Przywrócenie strefy Schengen – Plan działania*⁷⁵.

Jednym z ostatnich pomysłów zgłoszonych na spotkaniu ministrów spraw wewnętrznych grupy V4 w dniu 21 listopada 2016 roku było powołanie Migracyjnego Mechanizmu Kryzysowego, czyli centrum zarządzania kryzysem migracyjnym, które zajęłoby się wymianą informacji, szukaniem nowych rozwiązań radzenia sobie z kryzysem oraz wspieraniem uchodźców poza obszarem UE (w obozach w Jordanii, Libanie)⁷⁶.

⁷⁴ J. Fryc, D. Szymański, Viktor Orban „Człowiek roku” Forum Ekonomicznego w Krynicy, 6.09.2016, <http://businessinsider.com.pl/polityka/viktor-orban-czlowiekiem-roku-forum-ekonomicznego-krynica-2016/1hjw5mc> [data dostępu: 28.10.2016].

⁷⁵ *Joint Statement of the Heads of Governments of the V4 Countries*, <http://www.visegradgroup.eu/calendar/2016/joint-statement-of-the-160919>. Dokument dostępny również na stronie http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/docs/communication-back-to-schengen-roadmap_pl.pdf [data dostępu: 7.10.2016].

⁷⁶ Błaszczak: Grupa Wyszehradzka przeciw mechanizmowi relokacji, 21.11.2016, <http://www.rp.pl/Uchodzcy/161129840-Blaszczak-Grupa-Wyszehradzka-przeciw-mechanizmowi-relokacji.htm#ap-1> [data dostępu: 28.10.2016].

REFLEKSJE DOTYCZĄCE POLITYKI IMIGRACYJNEJ

Analizując aktywność obecnego rządu, można znaleźć sprzeczności w jego polityce migracyjnej, a szczególnie w działaniach wobec uchodźców. Premier RP Beata Szydło na początku 2016 roku deklarowała, że Polska przyjmie 7 tysięcy uchodźców zgodnie z zobowiązaniami. Pierwsi mieli napłynąć do nas w marcu 2016 roku. W styczniu 2016 roku stwierdziła, że „(...) jej rząd jest rządem przewidywalnym i zamierza wywiązać się z zobowiązań, których podjęli się jej poprzednicy”⁷⁷. Jednak już w marcu w kanale telewizyjnym Superstacja uznała, że nie wyrazi zgody na ich przyjęcie. Premier Beata Szydło tym razem dotrzymała słowa i do początku grudnia 2016 roku żaden imigrant nie przybył do Polski w ramach relokacji. Można domniemywać, że w związku z powyższą postawą wobec przyjęcia uchodźców rozporządzenie w sprawie relokacji cudzoziemców do Polski na 2016 rok⁷⁸ jest nadal w fazie projektu.

Deklaracja premier Beaty Szydło z marca 2016 roku może zaskakiwać, jeśli weźmie się pod uwagę wypowiedź Prezydenta RP Andrzeja Dudy z czerwca 2016 roku. Zapewnił on wówczas, że każdy uchodźca, którego życie, zdrowie jest zagrożone, zostanie w Polsce przyjęty⁷⁹. Konfundująca w tym kontekście była również decyzja ministra Mariusza Błaszczaka o niewpuszczeniu do Polski Czeczenów, w sierpniu 2016 roku. Jak twierdził, uczynił to w celu przeciwdziałania powstaniu nowego szlaku migracyjnego dla muzułmanów oraz zagrożeniom terrorystycznym⁸⁰. Minister uznał także, że w Czeczenii nie ma wojny, zapominając tym samym, że jest wiele innych przesłanek, na podstawie których można otrzymać w Polsce status uchodźcy czy azyl.

Zastanawiając się nad stosunkiem członków rządzącej partii do kwestii przyjęcia uchodźców, można odnieść wrażenie, że w tym zakresie dokonała się swoista metamorfoza. W czerwcu 2002 roku reprezentowali odmienny stosunek

⁷⁷ Pierwsi uchodźcy trafią do Polski do końca marca. Mają być dokładnie sprawdzeni, 8.01.2016, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/szydlo-polska-pryjmie-pierwszych-uchodzcow-do-konca-marca,608966.html> [data dostępu: 28.09.2016].

⁷⁸ Wg informacji na dzień 30.11.2016 roku.

⁷⁹ Prezydent Andrzej Duda: każdy uchodźca, który będzie chciał przyjechać do Polski, zostanie w naszym kraju przyjęty, 5.06.2016, <http://www.pch24.pl/prezydent-andrzej-duda--kazdy-uchodzca--ktory-bedzie-chcial-pryjechać-do-polski--zostanie-w-naszym-kraju-przyjety,43740,i.html> [data dostępu: 28.09.2016].

⁸⁰ Setki Czeczenów koczują na granicy. Błaszczak: „Nie wpuścimy. To próba stworzenia nowego szlaku dla muzułmanów do Europy”, 31.08.2016, http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/7,114884,20622753,setki-czeczenow-koczuj-na-granicy-blaszczak-nie-wpuscimy.html#ge_related=1 [data dostępu: 28.09.2016].

do ww. kwestii. Stanowisko to przedstawił Mariusz Kamiński podczas sejmowej debaty dotyczącej wojny w Czechenii. Stwierdził on wówczas:

„sprawy uchodźców powinny być nam, Polakom – jak żadnemu innemu narodowi na świecie – szczególnie bliskie. Od 200 lat w każdym pokoleniu tysiące naszych rodaków zmuszonych było wybrać los uchodźcy. (...) Wolny świat nigdy nie odmówił im pomocy. Dziś, kiedy żyjemy w niepodległym państwie, zdajemy trudny egzamin z naszej przyzwoitości. Czy potrafimy okazać elementarną ludzką solidarność i współczucie ofiarom reżimów, dyktatur i brudnych wojen. (...) Panie Marszałku! Wysoki Sejmie! Polacy, naród uchodźców, mają szczególne zobowiązania moralne wobec tych, którzy uciekają dziś ze swych krajów przed wojną, więzieniem i torturami. My nie mamy prawa demonstrować obojętności i cynizmu, bo zbyt wiele otrzymaliśmy w przeszłości, aby dziś, zasłaniając się skromnymi możliwościami budżetowymi, dawać tak mało”⁸¹.

„Prawo i Sprawiedliwość” w dokumencie zatytułowanym *Polska katolicka w chrześcijańskiej Europie* odwołało się do wartości chrześcijańskich i tradycji polskiego katolicyzmu. Autorzy tego dokumentu stwierdzili, że „Prawo i Sprawiedliwość stoi na stanowisku solidarności chrześcijańskiej (...)”⁸². Jawi się zatem pytanie: dlaczego w obliczu kryzysu imigracyjnego partia ta nie chce jej okazać innym? Papież Franciszek za sprzeczność uznał fakt, iż „ci, którzy chcą bronić chrześcijaństwa na Zachodzie, są jednocześnie przeciwko uchodźcom i innym religiom”⁸³.

Na koniec należy zwrócić uwagę, iż polskie władze ubiegają się obecnie o miejsce w Radzie Bezpieczeństwa ONZ jako niestały członek na latach 2018–2019. Lobbują z hasłem „Solidarność – Odpowiedzialność – Zaangażowanie”. Szukają poparcia u przedstawicieli innych krajów, odmawiając jednak solidarności z państwami, których kryzys imigracyjny dotknął najbardziej. Przedstawiciele Polski, opóźniając relokację imigrantów, naruszyli tym samym jedną z podstawowych zasad UE, co w wątpliwość poddaje fakt, czy jesteśmy odpowiedzialni.

Reasumując powyższe rozważania, można stwierdzić, iż w okresie kryzysu imigracyjnego polska polityka imigracyjna skierowana została na zapewnienie

⁸¹ 4 kadencja, 24 posiedzenie, 3 dzień (21.06.2002), 33 punkt porządku dziennego, Poseł Mariusz Kamiński, <http://orka2.sejm.gov.pl/Debata4.nsf/5c30b337b5bc240ec125746d0030d0fc/449ddb946974a3bdc1257473002b9bbb?OpenDocument> [data dostępu: 18.09.2016].

⁸² *Polska katolicka w chrześcijańskiej Europie, Prawo i Sprawiedliwość* (2005), Warszawa, s. 37.

⁸³ http://www.rmfm24.pl/raporty/raport-fala-uchodzcow/najnowsze-fakty/news-papiez-hipokryta-jest-ten-kto-broni-chrystusa-a-przegania-uc,nId,2290119#utm_source=paste&utm_medium=paste&utm_campaign=firefox [data dostępu: 18.09.2016].

w kraju bezpieczeństwa. Niewiele miejsca poświęcono prawom imigrantów w Polsce i większej ich integracji z polskim społeczeństwem. Jak wynika z kontroli NIK, wiele u nas jest do zrobienia pod tym względem, bowiem nasz kraj nie był i nadal nie jest przygotowany do przyjęcia cudzoziemców. Polski system pomocy społecznej dla uchodźców „nie zapewnia im należytej integracji ze społeczeństwem ani nie stwarza warunków dla podjęcia samodzielnego życia”⁸⁴.

Polska, podobnie jak pozostałe państwa Grupy Wyszehradzkiej, w kwestii kryzysu imigracyjnego współtworzy opozycję w stosunku do decyzji podjętych na forum UE w sprawie relokacji. Debaty i argumenty polityków w sprawie kryzysu imigracyjnego w Europie przełożyły się na poglądy i zachowania polskiego społeczeństwa. Zagadnienie napływu imigrantów / uchodźców po październiku 2015 roku uległo upolitycznieniu.

Podsumowując, należy także zauważyć, iż rozmowy w Polsce o skutkach kryzysu imigracyjnego dla nas, Polaków, są dalekie od rzeczywistości. Nasz kraj nie zmagął się bowiem do tej pory z przyjęciem ogromnej liczby uchodźców czy w ogóle imigrantów o nieregulowanym statusie. Problem tkwi zatem w sferze wyobraźni.

⁸⁴ Informacja o wynikach kontroli. Pomoc społeczna dla uchodźców (2015), Warszawa: NIK, s. 9.